

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 30/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä yhteisen maatalous- politiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 7 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 2. MMM 31.10.2012 yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista komission ehdotuksista asiassa U 69/2011 vp maa- ja metsätalousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten. Lisäksi suuri valiokunta on 16 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 3. MMM 16.11.2012 mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- maatalousylitarkastaja Leila Peltola, maa- ja metsätalousministeriö

- erikoistutkija Mikko Kuussaari, Suomen ympäristökeskus
- professori Heikki Lehtonen, MTT Taloustutkimus
- tutkimuspäällikkö Johan Åberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- ympäristöministeriö
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon MmVL 19/2012 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio esittää yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen liittyvän ns. horisontaaliasetusluonnoksen täydentäviä ehtoja koskevassa liitteessä 2, että yhdeksi uudeksi hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukseksi (GAEC) lisätään paljon hiiltä sisältävien maiden suojelu ja ensimmäisen kynnon kieltä vuodesta 2012 alkaen. Täydentävillä ehdoilla tarkoitetaan tukien saamisen edellytyksenä olevia ehtoja, joita kaik-

kien tukia hakevien viljelijöiden tulee noudattaa saadakseen tuet täysimääräisinä.

Komissio ei ole ehdotuksessaan määritellyt hiilirikasta maata, vaan sen tarkempi määrittely jää jäsenmaan vastuulle, mutta sen oletetaan tarkoittavan turve- ja multamaita. Viljelijä rikkoo siis täydentäviä ehtoja, jos hän vuonna 2012 tai sen jälkeen kyntää ensimmäistä kertaa paljon hiiltä sisältävää maata. Tämä uusi ehto tulisi takautuvana voimaan vuodesta 2014 alkaen. Täydentävien ehtojen rikkomuksesta seuraa 1—

5 %:n tukileikkaus suoriin tukiin, EU:n osaksi rahoittamiin tukiin sekä eräisiin kansallisiin tukiin. Toistuva tai tahallinen rikkomisen nostaa tukileikkausprosentteja huomattavasti.

Neuvoston horisontaaliasioiden työryhmän kokouksessa 13.11.2012 käsiteltiin luonnosta neuvoston ja parlamentin ns. horisontaaliasetuksiksi. Yhtenä aiheena oli ehdotus lisätä täydentäviin ehtoihin vaatimus kosteikkojen ja hiilirikkaiden maiden suojelusta mukaan lukien ensimmäisen kynnön kieltö (GAEC 7). Puheenjohtajamaa Kypros teki keskustelujen jälkeen oman kompromissiehdotuksensa toimenpidevaatimukseksi GAEC 7 ja sen alaviitteeksi. Kyproksen ehdotusta käsitellään maatalouden erityiskomiteassa 19.11.2012. Seuraavassa esitetään ehdotuksen epävirallinen käännös.

”Niiden kosteikkojen ja hiilirikkaiden maiden suojelu, jotka jäsenmaat ovat tunnistaneet mukaan lukien ensimmäisen kynnön kieltö tällaisilla alueilla.” Alaviite: ”Kosteikkojen ja hiilirikkaiden maiden kyntöä ei pidetä ensimmäisenä kyntönä, jos ne on määritelty viimeistään 2011 viljelymaaksi asetuksen (EY) nro 1120/2009 artiklan 2 mukaisesti tai pysyviksi kasveiksi saman asetuksen artiklan 2 kohdan b)

mukaisesti ja viljelymaa on asetuksen (EU) nro DP/xxx artiklan 4 kohdan f) mukaista tai pysyvät kasvit ovat saman asetuksen artiklan 4 kohdan g) mukaisia. Vaatimus voidaan rajoittaa yleiseen ensimmäisen kynnön kieltoon, mutta jäsenmaat voivat päättää lisävaatimuksista.” Puheenjohtajamaan ehdotuksessa mainitut pysyvät kasvit voivat olla hedelmäpuita, marjapensaita, yli viisivuotisia taimitarhoja sekä lyhytkiertoisia energiapuuta. Ehdotuksesta ei käy ilmi, tarkoittaako jäsenmaille asetettu velvoite kosteikkojen ja hiilirikkaiden maiden tunnistamisesta hallinnolle lankeavaa aktiivista alueiden kartoittamista vai esimerkiksi suppeampaa viljelijöiden ilmoituksiin perustuvaa lohkoakohtaista tunnistamista. Uusi ehdotus ei kuitenkaan muuta tilannetta tämän täydentävän ehdon teknisen toteuttamisen osalta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin liitetyn hiilirikkaan maan suojelua koskevaa vaatimusta, koska se hillitsee hiilirikkaiden alueiden raivausta pelloiksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on aikaisemmissa lausunnoissaan EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevista asetusehdotuksista (MmVL 19/2012 vp — U 69/2011 vp ja MmVL 18/2011 vp — E 87/2011 vp) kyseenalaistanut hiilirikkaan maan suojelua koskevan vaatimuksen ja siihen liittyvän ensimmäisen kynnön kiellon. Valiokunta on lausunnoissaan kiinnittänyt erityisesti huomiota turveperäisen maan suureen merkitykseen maamme maataloustuotannossa. Valtioneuvosto on sitä vastoin kannattanut hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiin liitetyn hiilirikkaan maan suojelua koskevaa vaatimusta sillä perusteella, että se hillitsisi hiilirikkaiden alueiden raivausta pelloiksi.

Hiilirikkaan maan suojelu merkitsisi käytännössä kieltoa ottaa turveperäisiä metsä-, suo- tai joutomaita viljelykäyttöön, koska niitä ei voisi kylvää uuden täydentävän ehdon vuoksi. Hiilirikkaiden turvepeltojen osuus Suomen viljellystä peltoalasta on tällä hetkellä noin 12 prosenttia, mutta nousee eräillä alueilla jopa puoleen viljellystä peltoalasta.

Valiokunta korostaa, että hiilirikkaiden maiden mahdollinen kyntökieltö ja sen haitat kohdistuisivat lähes yksinomaan Suomeen, ehkä Irlantia lukuun ottamatta. Komission ehdottama hiilirikkaan maan kyntökieltö, jota valiokunta vastustaa, rajoittaisi toteutuessaan voimakkaasti maatalouden kehittämistä erityisesti Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa. Näillä alueilla sijaitsee merkittä-

vä osa maito- ja nautakarjataloudestamme. Valiokunta toteaa, että ehdotettu hiilirikkaiden maiden suojelu ja ensimmäisen kynnon kieltö ovat erittäin ongelmallisia viljelijöiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta, koska käytännössä rajoitukset kohdentuisivat tietyille alueille ja tuotantosuunnille. Turvemaiden kyntökiellon mukaan ottaminen yhteiseen maatalouspolitiikkaan on siten sekä maamme että maamme eri osia ja tuotantosuuntia syrjivä toimenpide.

Valiokunta korostaa edellä todettuun viitaten, että esitetyt hiilirikkaiden maiden suojelutoimet rajoittaisivat huomattavasti maatalouselinkeinojen kehittämismahdollisuuksia monilla alueilla Suomessa. Vaadittu lannanlevityspinta-ala on myös jatkuvasti kasvanut ja aiheuttaa erityisiä ongelmia sekä aloittavilla viljelijöillä että toimintaa laajennettaessa. Esimerkiksi tuotantonsa laajentamista suunnitteleva maidontuottaja voisi joutua tilanteeseen, jossa tuotantoa ei voida laajentaa, koska lannanlevitykseen ja rehuntuotantoon tarvittavaa lisämaata ei ole mahdollista saada käyttöön muuten kuin turvemaata raivaamalla.

Valiokunta toteaa, että merkittävä osa maidontuotannon kasvusta on viimeisen 10 vuoden aikana tapahtunut alueilla ja kunnissa, joissa eloperäisten maiden osuus peltoalasta on selvästi keskimääräistä suurempi. On hyvin todennäköistä, että jos turvemaiden raivaus kielletään, tilojen kasvu näillä alueilla pysähtyy monin paikoin ja muutaman vuoden sisällä kotieläintuotanto kääntyy laskuun. Luopuminen on kotieläintaloudessa muun muassa ikääntymisen ja heikentyneen kannattavuuden vuoksi ollut runsasta, ja Suomen maidontuotanto onkin ollut viime vuosina lievässä laskusuunnassa. Maatalous- ja tuotantopanosmarkkinoiden epävarmuus on viime vuosina lisääntynyt voimakkaasti ja kotoisen rehun merkitys kotieläintiloilla on korostunut. Kyntökieltö vaikuttaisi näin ollen negatiivisesti myös maatilojen riskienhallintamahdollisuuksiin. Jos maidontuotannon kasvu keskeisillä tuotantoalueilla hidastuu, on seurauksena todennäköisesti tuotannon vähenemisen kiihtyminen. Tämä kasvattaisi osin ruoan

tuontia, jolloin ruoan kulutuksen aiheuttamat ympäristövaikutukset voisivat kokonaisuudessaan kasvaa.

Puheenjohtajamaa Kyproksen uudessa kompromissiehdotuksessa 13.11.2012 on tarkemmin määriteltä, minkälaisten peltöjen katsotaan olevan jo maatalouden piirissä. Jos pelto on ollut määriteltävissä vuonna 2011, sillä tapahtuvaa kyntöä ei ehdotuksen mukaan katsottaisi ensimmäiseksi kynnoiksi. Täten jo vuonna 2011 tapahtuneet ojitukset saattaisivat johtaa tukien menetykseen, koska käytännössä ojitus ja ensimmäinen kyntö eivät yleensä tapahdu saman vuoden sisällä. Valiokunta pitää välttämättömänä, ettei säännöstä missään olosuhteissa sovelleta taannehtivasti, jos kyntökieltö kuitenkin kaikesta huolimatta otettaisiin EU:ssa käyttöön.

Valiokunta korostaa sitä, että hiilirikkaiden maiden kyntökiellolla olisi Suomessa vain marginaalinen vaikutus ilmastomuutoksen hillinnässä, mutta taloudellisesti hyvin kielteiset vaikutukset tilatasolla. Valiokunta katsoo, että maatalouden ilmastopäästöjen vähentämistä tulee toteuttaa laajemmalla keinovalikoimalla. Samoin turvemaihin liittyvää vesistökuormitusta voidaan vähentää usealla eri keinolla. Suomen maatilat edustavat arviolta noin 0,5 prosenttia EU:n jäsenmaiden maataloista ja noin 1,3 prosenttia maatalousmaan alasta sekä tuottavat arvioiden mukaan noin 1 prosentin EU:n jäsenmaiden maatilojen yhteenlasketuista kasvihuonekaasupäästöistä. Valiokunta huomauttaa, että maankäytön ja maankäytön muutoksiin liittyvien toimenpiteiden (ml. maatalous) ilmastovaikutusten arviointi ja laskentamenetelmät ovat edelleen varsin epävarmoja eikä riittävän luotettavia tietoja näistä päästöistä ole vielä olemassa.

Komission esitykseen liittyy lisäksi useita turvemaiden määrittelyä ja arvioinnin käytännön toteutusta koskevia merkittäviä ongelmia. Erityinen ongelma olisi maalajien vaihtelun arviointi peruslohkojen sisällä, jolloin ehdon toimeenpano olisi hankalaa ja kallista toteuttaa. Kyntökieltö vaikeuttaisi ja monimutkaistaisi lisäksi myös valvontoja sekä lisäisi huomattavasti byrokratiaa.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se valtioneuvoston kannasta poiketen vastustaa komission esitystä, jonka

mukaan hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukseksi lisätään paljon hiiltä sisältävien maiden suojeleminen ja ensimmäisen kynnon kieltäminen.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Lauri Heikkilä /ps
jäsen. Heikki Autto /kok
Markku Eestilä /kok
Satu Haapanen /vihr
Lasse Hautala /kesk
Reijo Hongisto /ps
Timo V. Korhonen /kesk

Pirkko Mattila /ps
Jari Myllykoski /vas
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /kok
Arto Satonen /kok
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd
vjäs. Teuvo Hakkarainen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Yhdyn valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2012

Satu Haapanen /vihr